

Sygn. akt I C 729/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2021r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Renata Lech

Protokolant: sekretarz sądowy Daria Bernacka

po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2021r. w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa **H. C., D. C., M. Ć. i A. Ć.**

przeciwko **(...) Bank Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o ustalenie nieważności umowy i zapłatę

1. stwierdza, iż umowa kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do (...) zawarta w dniu 10 lipca 2007r. pomiędzy powodami H. C., D. C., M. Ć. i A. Ć. a pozwanym (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w K. jest nieważna w całości;
2. zasądza od pozwanego (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. łącznie na rzecz powodów H. C. i D. C. kwotę 135.767,61 zł (sto trzydzieści pięć tysięcy siedemset sześćdziesiąt siedem złotych 61/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 3 lutego 2021r. do dnia zapłaty;
3. zasądza od pozwanego (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów H. C., D. C., M. Ć. i A. Ć. kwotę 6.468,00 zł (sześć tysięcy czterysta sześćdziesiąt osiem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Renata Lech

Sygn. akt I C 729/21

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 10 maja 2021 roku skierowanym przeciwko (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. powodowie **H. C., D. C., M. Ć., A. Ć.** reprezentowani przez pełnomocnika radcę prawnego W. B. wnosili **w ramach roszczenia głównego o :**

- zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powodów kwoty 135.767,61 złotych (sto trzydzieści pięć tysięcy siedemset sześćdziesiąt siedem złotych 61/100) tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanej w związku z nieważnością zawartej przez strony umowy kredytu i pobraniem świadczeń nienależnych w okresie od dnia 30 maja 2011 r. do dnia 01 grudnia 2020 r. w ten sposób, iż:

- na rzecz powoda H. C. i powódki D. C. łącznie kwoty 135.767,61 złotych (sto trzydzieści pięć tysięcy siedemset sześćdziesiąt siedem złotych 61/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 03 lutego 2021 r. do dnia zapłaty,

- ustalenie nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego kredytu wynikającego z umowy kredytu nr (...) zawartej w dniu 10 lipca 2007 r. w związku ze stwierdzeniem nieważności przedmiotowej umowy;

ewentualnie, w przypadku uznania przez Sąd umowy zawartej przez strony za zgodną z prawem i mogącą dalej obowiązywać w kształcie pozbawionym zapisów abuzywnych, wnosili o:

- zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powodów kwoty 56.727,92 złotych (pięćdziesiąt sześć tysięcy siedemset dwadzieścia siedem złotych 92/100) tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanej w związku z pobraniem środków tytułem spłaty kredytu w zawyżonej wysokości w okresie od dnia 30 maja 2011 r. do dnia 01 grudnia 2020 r. w ten sposób, iż:

- zasądzenie na rzecz powoda H. C. i powódki D. C. łącznie kwoty 56.727,92 złotych (pięćdziesiąt sześć tysięcy siedemset dwadzieścia siedem złotych 92/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 03 lutego 2021 r. do dnia zapłaty.

W zakresie żądania zwrotu kosztów postępowania wnosili o:

- zasądzenie od strony pozwanej na rzecz strony powodowej zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych, w tym:

a/ opłat skarbowych od pełnomocnictw;

b/ kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia prawomocności wyroku do dnia zapłaty (zgodnie z art. 98 §1¹ k.p.c.).

W ocenie powodów powyższa łącząca strony umowa kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do (...) jest nieważna z uwagi na zawarte w niej niedozwolone klauzule umowne.

Strona powodowa kwestionuje poniższe zapisy umowy i regulaminu do umowy:

- **§ 6 ust. 1 umowy**
- **§ 9 ust. 2 umowy**
- **§ 10 ust. 3 umowy**
- **§ 16 ust. 4 regulaminu**
- **§ 19 ust. 5 regulaminu**

W ocenie strony powodowej umowa poddana ocenie Sądu w niniejszym postępowaniu winna zostać oceniona jako bezwzględnie nieważna w świetle obowiązujących przepisów prawa już na etapie oceny prawnej jej brzmienia przed dokonaniem kontroli incydentalnej kwestionowanych postanowień.

Jednocześnie kwestionowane postanowienia stanowią w świetle przepisów prawa postanowienia abuzywne, zmierzające do zaburzenia równowagi kontraktowej na wyłączną korzyść pozwanej, która wykorzystwała swoją silniejszą pozycję (jako przedsiębiorcy) względem konsumenta oraz jego nieświadomość i brak specjalistycznej wiedzy co do ryzyka związanego z oferowanym produktem. Tym samym ocenić je należy jako naruszające dobre obyczaje oraz prowadzące do powstania znaczącej nierównowagi praw i obowiązków ze szkodą dla konsumenta, a w konsekwencji bezskuteczne. Bezskuteczność kwestionowanych postanowień z kolei prowadzić będzie do nieważności całej umowy, ponieważ jej dalsze obowiązywanie w kształcie pozbawionym kwestionowanych postanowień nie jest możliwe.

Na skutek nieważności przedmiotowej umowy całość środków pobranych przez pozwaną od strony powodowej stanowi świadczenia nienależne, którego zwrotu strona powodowa może się domagać na podstawie treści art. 405 k.c. w zw. z treścią art. 410 k.c.

Ewentualnie, w przypadku nie podzielenia stanowiska strony powodowej co do upadku całości umowy kredytu, czy to na skutek jej niezgodności z prawem jako całości, czy też w kształcie pozbawionym kwestionowanych postanowień umownych, to same kwestionowane postanowienia winny zostać uznane za bezskuteczne w świetle treści art. 585¹ §1 k.c. zaś umowa uznana za dalej obowiązującą w treści pozbawionej kwestionowanych postanowień zgodnie z treścią art. 385¹ § 2 k.c.

Jednocześnie bezskuteczność kwestionowanych postanowień pociąga za sobą nieważność każdego aneksu do umowy kredytu, którego treść zawiera postanowienia uzależnione w swojej skuteczności od skutków zastosowania mechanizmu indeksacji, gdyż na skutek braku określenia salda kredytu oraz rat kredytowych w walucie obcej staje się on bezprzedmiotowy. Strona powodowa podziela w tym zakresie stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w treści wyroku z dnia 07.11.2019r, sygn. IV CSK 13/19 gdzie dopuszczono możliwość uznania aneksu do umowy kredytu za nieważny w całości w sytuacji, gdy jego konstrukcja nie pozwala na jego dalsze samodzielne stosowanie po usunięciu postanowień abuzywnych. Z taką właśnie sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie, gdyż zapisy aneksu do umowy kredytowej pozostawały konstrukcyjnie związane z mechanizmem indeksacji i nie dały się stosować w przypadku usunięcia z umowy mechanizmu indeksacji kredytu. Z powyższego względu tego typu zapisy powinny podlegać pominięciu na równi z kwestionowanymi postanowieniami.

Zdaniem powodów treść powyższych zapisów umownych wskazuje na to, iż w chwili zawierania umowy kredytowej wysokość zobowiązań była nieznana, a kwota kredytu oraz wysokość poszczególnych rat została uzależniona od mierników wartości w postaci kursu kupna i kursu sprzedaży (...) obowiązującego w banku, który to kurs bank określa w sposób arbitralny. Ponadto powodowie uważają, że denominacja do (...) jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego i rażąco narusza jego interesy jako konsumenta, a ponadto została wprowadzona do umowy z naruszeniem przepisów prawa. Zarzucają ponadto, iż podczas zawarcia umowy z pozwanym, a także w późniejszym okresie, nie podał on całkowitego kosztu kredytu, gdyż nie doliczył ani do kapitału ani do oprocentowania kosztów powstałych z tytułu spreadu walutowego. W ocenie powodów nie można dokonywać denominacji kwoty kredytu, lecz tylko raty odsetkowej. Zatem wahania kursu (...) mogą wpłynąć tylko na wysokość raty odsetkowej, lecz nie kapitałowej, gdyż zobowiązanie do spłaty udzielonego kredytu nie może rosnąć ani spadać w zależności od kursu waluty denominacji, lecz musi być stałe w wysokości kwoty rzeczywiście wypłaconej. Wprowadzenie takiego mechanizmu prowadziłoby do rozłożenia ryzyka wahań kursowych pomiędzy kredytobiorców, a bank. Z uwagi na powyższe, w ocenie powodów działanie banku prowadzi do uznania, iż skoro klauzula denominacyjna była nieważna w części dotyczącej kapitału, to powinno to prowadzić do uznania nieważności całej umowy kredytowej, gdyż bez kwestionowanego zapisu strony nie zawarłyby umowy w takim kształcie.

Powodowie podnosili, iż kwestionowane postanowienia umowne są sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszają interes powoda będącego konsumentem, gdyż powodują rażącą dysproporcję praw i obowiązków umownych na niekorzyść konsumenta, jak również są nietransparentne. Jak wynika z kwestionowanych regulacji wzorca umowy, sposób ustalenia wartości kursu waluty (...) podawanych w Tabeli banku nie został w żaden sposób określony, postanowienia te są zatem całkowicie niejednoznaczne i nieprzejrzyste.

Wobec tego, iż kwestionowane postanowienia umowne dotyczą głównych świadczeń stron, kluczowych dla ważności całej umowy, prowadzą one do nieważności całej umowy.

Powodowie **posiadają interes prawny** w żądaniu ustalenia, iż umowa kredytu łącząca kredytobiorców z pozwanym jest nieważna, tj. interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. Pozwany zakwestionował fakt, iż łącząca strony umowa kredytu jest nieważna ex tunc, co otworzyło powodom możliwość wytoczenia powództwa o ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c. Kredytobiorcy są bowiem przekonani, iż zawarta umowa jest nieważna od daty jej

podpisania, niemniej jednak argumentacji takiej nie podziela pozwany. W przypadku samowolnego zaprzestania spłaty kredytu, pozwany mógłby naliczyć dodatkowe koszty związane z rozwiązaniem umowy, co w konsekwencji stawiałoby powodów jako dłużników w gorszej sytuacji prawnej niż obecnie, albowiem kosztów tych pozwany mógłby żądać na drodze postępowania sądowego, co zwiększałoby wartość ewentualnego przedmiotu sporu, a tym samym kosztów sądowych. Spełniona została zatem jedna z przesłanek żądania ustalenia, tj. jego merytoryczna zasadność. Dodatkową przesłanką zasadności powództwa o ustalenie jest, zgodnie z art.189 k.p.c., istnienie interesu prawnego w zgłoszeniu żądania ustalenia. W wyroku w sprawie C-260/18 (...) wskazał wprost, że ochronę konsumenta można osiągnąć jedynie wtedy, gdy uwzględnione zostaną rzeczywiste i tym samym bieżące interesy konsumenta; decydująca w tym względzie jest wola konsumenta znajdującego i rozumiejącego skutki unieważnienia umowy przez sąd. Skutki te obejmują konsekwencje, które powstałyby, w okolicznościach istniejących lub możliwych do przewidzenia w chwili zaistnienia sporu, na wypadek, gdyby sąd krajowy unieważnił tę umowę.

W niniejszej sprawie niewątpliwie istotne jest uzyskanie przez powodów pewności co do istniejącego sporu z pozwanym w zakresie nieważności umowy, a więc odpadnięcia podstawy prawnej żądania wobec powodów świadczeń na podstawie stosunku prawnego powstałego na tle umowy.

(k.1- 12 v.,)

Pozwany (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W., reprezentowany przez pełnomocnika radcę prawnego B. Ś. nie uznał żądania pozwu i wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu. Pozwany zakwestionował roszczenie tak co do zasady, jak i wysokości.

Pozwany podnosił, że :

- strony zawarły ważną i prawidłową oraz niezawierającą postanowień abuzywnych Umowę o brzemieniu wynikającym z jej treści oraz treści jej załączników, w tym Regulaminu;
- strona powodowa była informowana o ryzyku związanym z zawarciem Umowy, w tym o ryzyku kursowym;
- stronie powodowej nie została udzielona przy zawarciu Umowy gwarancja niezmienności kursu w przyszłości;
- umowa (regulamin) nie uprawnia pozwanego do określania kursów w sposób dowolny, lecz zawiera jednoznaczne kryteria określania kursów walut, tożsame z metodologią stosowaną przez centralny organ Państwa jakim jest Narodowy Bank Polski;
- treść umowy w zakresie indeksacji kredytu do waluty obcej, w tym wyboru waluty była indywidualnie negocjowana, w szczególności Strona Powodowa sama wybrała walutę kredytu, kierując się własnymi preferencjami co do wysokości oprocentowania, a co za tym idzie kosztów kredytu i wysokości raty oraz akceptując ryzyko;
- brak jest nierównowagi kontraktowej pomiędzy stronami, w szczególności pozwany nie jest beneficjentem umocnienia się waluty obcej, ponieważ jest dotknięty konsekwencjami umocnienia się waluty obcej w tym samym stopniu co strona powodowa, z uwagi na konieczność zawierania przeciwstawnych transakcji walutowych dla obsługi udzielonego kredytu,
- w dacie zawarcia umowy, kredyty wyrażone w walucie obcej były popularne i chętnie wybierane przez konsumentów, z uwagi na duże różnice w oprocentowaniu, a przez to również w wysokości raty i koszcie kredytu, a ryzyko kursowe było powszechnie znane, lecz bagatelizowane zarówno przez konsumentów, jak i organy centralne Państwa, w tym odpowiedzialne za ochronę konsumentów;
- żądanie strony powodowej stanowi próbę nadużycia uprawnienia konsumenckiego oraz naruszenie zasady proporcjonalności i jako takie nie może korzystać z ochrony prawnej.

Pozwany zaprzecza, jakoby:

- a. Doszło do nadpłaty kredytu oraz zaprzecza roszczeniom strony powodowej zarówno co do zasady jak i co do wysokości, w każdym wariantcie ewentualnym;
- b. Wyliczenia dokonane dowolnie przez stronę powodową (w tym w oparciu o dowolnie obrane kryteria) były prawidłowe i mogły stanowić podstawę rozstrzygnięcia;
- c. Strona powodowa nie była informowana o ryzyku związanym z Umową;
- d. Strona powodowa nie była informowana o treści Umowy;
- e. Strona powodowa została przymuszona (w szczególności przez pozwanego) do zawarcia Umowy kredytu wyrażonego w walucie obcej;
- f. Strona powodowa nie miała wpływu na treść Umowy, w tym na walutę Umowy;
- g. Pozwany na podstawie Umowy był uprawniony do określania kursu w sposób dowolny;
- h. Sporne postanowienia Umowy w zakresie indeksacji kwoty kredytu zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych;
- i. Pozwany był związany treścią wpisów do rejestru klauzul niedozwolonych dotyczących innych niż Pozwany podmiotów oraz innych niż stosowane przez Pozwanego treści warunków umownych;
- j. W Umowie znajdowały się postanowienia niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ k.c., w tym w szczególności w zakresie określania kursu;
- k. Doszło do naruszenia dobrych obyczajów lub rażącego naruszenia interesów strony Powodowej;
- l. Skutkiem zarzucanej abuzyjności miałyby być uznanie Umowy za (...) (bez zasady indeksacji do waluty obcej) ale oprocentowaną stawką LIBOR (przynależną walucie obcej);
- m. Skutkiem zarzucanej abuzyjności miałyby być uznanie Umowy za nieważną w całości lub części;
- n. Po stronie pozwanego wystąpiło wzbogacenie, w szczególności w związku ze wzrostem kursu waluty (...) w stosunku do PLN;
- o. Umowa jest w części lub w całości nieważna;
- p. Umowa nie zawiera obligatoryjnych elementów wymaganych przez prawo;
- q. Umowa narusza zasady współżycia społecznego;
- r. Strona powodowa została wprowadzona w błąd co do treści umowy;
- s. Banki (...) lub mogły przewidzieć wzrost waluty (...) oraz skalę tego wzrostu w dacie Umowy oraz aby wywierały jakąkolwiek presję na zawieranie tego rodzaju Umów przez konsumentów;
- t. Banki (...) na wzroście kursu (...) w stosunku do PLN, czy też były beneficjentem tego wzrostu;
- u. Stronie powodowej przysługuje interes prawny w powództwie o ustalenie, względnie, że takie powództwo jest zasadne merytorycznie;

Pozwany podniósł, iż brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności łączącej strony umowy kredytu hipotecznego.

W ocenie pozwanego nie można przyjąć, iż kwota kredytu, którą bank zobowiązał się oddać do dyspozycji kredytobiorcy nie została w umowie określona w kwocie nominalnej. Przedmiotowy kredyt ma bowiem charakter kredytu denominowanego w walucie obcej, gdzie kwota kredytu została wyrażona w (...) ab initio. W takiej konstrukcji waluta obca nie jest miernikiem waloryzacji, lecz wyraża wartość zobowiązania pieniężnego. Finalne wypłacenie kredytobiorcom złotych po ich przewalutowaniu z (...) stanowi w ocenie pozwanego wyłącznie dopuszczalną rozbieżność między walutą zobowiązania i walutą wykonania świadczenia, co w żadnej mierze nie pozostaje w sprzeczności z naturą zobowiązania.

Zdaniem pozwanego, powodowie byli świadomi ryzyka kursowego istniejącego zarówno na etapie wypłaty, jak i spłaty kredytu oraz jego wpływu na zaciągnięte zobowiązanie. W ocenie pozwanego, nawet gdyby przyjąć, iż kwestionowane postanowienia umowne są niedozwolone, to ich wyeliminowanie z umowy nie rodzi nieważności całego zobowiązania, gdyż istnieje możliwość dalszego wykonywania umowy bezpośrednio w walucie (...). Warunki umowy, a tym kwestionowane przez powodów postanowienia, w ocenie pozwanego, zostały z nimi indywidualnie uzgodnione. W dacie zawarcia umowy mieli oni bezsprzecznie świadomość możliwości wyboru zarówno rodzaju kredytu (złotówkowy, walutowy – i to w różnych walutach), poszczególnych parametrów kredytu oraz możliwości dokonania ich zamiany. Powodowie mogli też decydować w jaki sposób – z rachunku walutowego, technicznego walutowego czy też z rachunku złotowego – chcą spłacać zobowiązania wynikające z umowy. Dokonując wyboru waluty kredytu (...) powodowie mieli w pełni świadomość ryzyka kursowego, w tym faktu, iż w przypadku wzrostu kursu waluty podwyższeniu ulega zarówno rata spłaty, jak i kwota zadłużenia wyrażona w walucie polskiej

W ocenie pozwanego stosowanie sankcji nieważności umowy o kredyt denominowany ze względu na zapisy umowne dopuszczające możliwość przeliczeń świadczeń Banku i kredytobiorców po kursie określonym w tabeli Banku, narusza zasadę proporcjonalności oraz zasadę pewności prawa.

Roszczenia powodów zdaniem pozwanego nie zasługują na ochronę sądową, gdyż kredytobiorca indywidualnie uzgodnił z bankiem treść umowy kredytu, w szczególności zasady wypłaty i spłaty kredytu.

Umowa kredytu nie jest sprzeczna z jakimikolwiek przepisami prawa polskiego ani wspólnotowego, czy też zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami, a w efekcie nie jest nieważna ani bezskuteczna.

Z najdalej idącej ostrożności procesowej, na wypadek rozważania przez Sąd nieważności Umowy i uznania, że brak jest podstaw do zaliczenia spłacanych rat kredytu jako świadczenia spełnionego przed terminem, którego zwrotu nie można się domagać (art. 411 pkt 4 k.p.c.) względnie jako świadczenia czyniącego zadość zasadom współżycia społecznego (art. 411 pkt 2 k.p.c.), **pozwany powołuje się na prawo zatrzymania tj. art. 496 i 497 k.c.** W takim wypadku wnosi, aby Sąd uwzględnił, że zapłata ze strony pozwanego może nastąpić jedynie w przypadku równoczesnego spełnienia świadczenia ze strony powodowej w wysokości udzielonego kredytu. Jednocześnie pozwany zastrzega możliwość dochodzenia w takim przypadku (stwierdzenia nieważności Umowy) dalszych kwot w odrębnym postępowaniu, w szczególności kwoty odpowiadającej wartości rynkowej usługi świadczonej przez bank, której zwrot w naturze nie jest możliwy (art. 405 k.c.), polegającej m.in. na udostępnieniu kwoty kredytu, obsługi zadłużenia, powstrzymaniu się od żądania zwrotu oddanej do dyspozycji kwoty. Wskazać więc należy, że powołanie się na zarzut zatrzymania w trakcie procesu jest czynnością procesową o charakterze zarzutu merytorycznego (wyrok SN z dnia 26 czerwca 2003 r., V CKN 417/01, LEX nr 157326). Sąd Apelacyjny w Katowicach wskazał w wyroku z dnia 10 lipca 2020 r., sygn. akt A Ca 920/19, że z prawa zatrzymania płynie dla dłużnika jedynie uprawnienie do wstrzymania się ze spełnieniem świadczenia należnego wierzycielowi, aż do zaspokojenia (zabezpieczenia) przez wierzyciela własnego roszczenia dłużnika. **Powołanie się na prawo zatrzymania w procesie czyni go zarzutem procesowym obronnym.** Jego podniesienie przez pozwanego ma na celu osłabienie roszczenia powoda i tego charakteru nie zmienia nawiązanie do tego w sentencji wyroku. Uwzględnienie w sprawie o wydanie rzeczy zarzutu zatrzymania (art. 461 k.c.) nie stoi na przeszkodzie dowodzeniu przez pozwanego w sprawie o zapłatę kwoty objętej tym zarzutem, że wierzycielność z tytułu nakładów nie tylko jest niższa, ale że w ogóle nie istnieje.

Pozwany zdaje sobie sprawę z występowania w doktrynie i orzecznictwie zagadnienia prawnego, czy umowa kredytu ma charakter zobowiązania wzajemnego.

W ocenie pozwanego uznać należy, że w umowie kredytu ekwiwalentem za świadczenia banku (udostępnienie kwoty kredytu do korzystania, powstrzymanie się od żądania zwrotu udostępnionej kwoty, obsługa zadłużenia) są płacone przez kredytobiorcę odsetki stanowiące wynagrodzenie za usługi świadczone przez bank, a więc w tym znaczeniu umowa kredytu ma charakter wzajemny. Wskazać więc należy, że zgłoszony przez pozwanego zarzut zatrzymania (na wypadek uznania Umowy za nieważną - czemu pozwany przeczy) jest skuteczny i zgodny z wykładnią prawa dokonaną przez Sad Najwyższy.

Pozwany z najdalej idącej ostrożności procesowej wskazuje, iż żądania pozwu wniesionego w tej sprawie pozostają w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.), w tym z zasadą lojalności i uczciwości obrotu, zasadą lojalności kontraktowej oraz z zasadą pacta sunt servanda (zawartych umów należy dotrzymywać). Twierdzenia i żądania pozwu stanowią także naruszenie reguły venire contra factum proprium nemini licet, wywodzonej z prawa rzymskiego i znanej też w prawodawstwie krajów anglosaskich jako tzw. estoppel, będący środkiem obrony wywodzonym z zasad słuszności (equitable remedy). Strona powodowa akceptowała bowiem Umowę kredytu, zawarty w niej mechanizm indeksacji oraz kursy rynkowe wskazywane przez Pozwanego, dopóki rynkowy kurs franka pozostawał niski i przysparzał jej korzyści. W tym czasie umowa była wykonywana bez zastrzeżeń. Żądanie unieważnienia tej umowy, czy też doprowadzenia do jej „uzłotowienia” z zachowaniem oprocentowania według stawki LIBOR właściwej dla waluty (...), zgłaszane jest obecnie nie dlatego, że Umowa kredytu była rzekomo wadliwa czy nieuczciwa, ale dlatego, że tak jest teraz stronie Powodowej „wygodnie”, gdyż kurs franka obiektywnie wzrósł.

Szczególnie istotny z perspektywy tzw. spraw frankowych jest wyrok Trybunału z dnia 23 marca 2000 roku, w sprawie C-373/97, z którego wynika, że prawo unijne uzasadnia zakwalifikowanie żądania unieważnienia określonej czynności prawnej jako nadużycie prawa, w sytuacji gdy zastosowanie łagodniejszej sankcji (np. obowiązku odszkodowawczego) byłoby wystarczające i proporcjonalne. Trybunał uznaje, że żądanie zbyt uciążliwych dla osób trzecich sankcji jest nadużyciem, w szczególności, gdy sankcje są nieproporcjonalne do charakteru naruszenia.

Z najdalej idącej ostrożności procesowej pozwany powołał się na prawo zatrzymania – art. 496 i 497 k.c. **(k.66-110)**

Ostatecznie na rozprawie w dniu 29 listopada 2021 roku pełnomocnicy stron poparli swoje dotychczasowe stanowiska w sprawie.

(k.184)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 10 lipca 2007 r. powodowie jako konsumenci zawarli z (...) Bank S.A. (...) Oddział w Ł. z siedzibą w K. umowę kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do (...), na mocy której pozwany zobowiązał się: oddać do dyspozycji strony powodowej środki pieniężne w walucie polskiej w kwocie 159.295,55 PLN.

W treści przedmiotowej umowy ustanowiono jako zabezpieczenie roszczeń m.in. hipotekę określoną w walucie kredytu, tj. w PLN.

Świadczenie banku zostało określone i wypłacone w walucie polskiej, zgodnie z treścią zawartej umowy, a następnie zostało odniesione do miernika wartości w postaci waluty obcej tj. franka szwajcarskiego (...), według nieokreślonego i niezawartego w treści umowy mechanizmu.

Integralną część umowy stanowi Regulamin.

W dniach 7 stycznia 2009 roku i 14 stycznia 2013 roku strony podpisały aneks do umowy kredytu.

W umowie i regulaminie zawarto następujące zapisy:

-§ 1 ust. 1 umowy, który stanowi:

„Bank udziela Kredytobiorcy kredytu w kwocie (...) złotych polskich (...) indeksowanego kursem (...) Przy założeniu, że uruchomiono całość kredytu w dacie sporządzenia umowy równowartość kredytu wynosiłaby (...) (...), rzeczywista równowartość zostanie określona po wypłacie kredytu. Kredytobiorca oświadcza, iż jest świadomy ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego, w całym okresie kredytowania i akceptuje to ryzyko”,

- § 6 ust. 1 umowy, który stanowi:

„Bankowa Tabela kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem waluty, zwana Tabelą Kursów sporządzana przez merytoryczną komórkę Banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzania tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP, tabela sporządzana jest o godz. 16.00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy”,

- § 9 ust. 2 umowy, który stanowi:

„W dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków będzie przeliczana do (...) według kursu kupna walut określonych w Tabeli Kursów- obowiązującego w dniu uruchomienia środków”,

-§ 10 ust. 3 umowy, który stanowi:

„Wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w (...) po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do (...) obowiązującego w dniu spłaty”.

-§ 14 ust. 3 umowy, który stanowi:

„Jeżeli Kredytobiorca, mimo upływu okresu wypowiedzenia, nie ureguluje należności, Bank w następnym dniu po upływie terminu wypowiedzenia, dokonuje przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów. (...)”

- § 16 ust. 4 regulaminu, który stanowi:

„W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej, Bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu dokonuje przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów. (...)”,

-§ 19 ust. 5 regulaminu, który stanowi:

„W przypadku kredytu indeksowanego w walucie obcej, kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz obowiązującym w Banku na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia wpływu środków”,

- § 21 ust. 5 regulaminu, który stanowi:

„W przypadku kredytu indeksowanego do obcej waluty prowizja za wcześniejszą spłatę, przeliczona jest według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia realizacji wcześniejszej spłaty”,

(dowód: kopia umowy kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do (...) k. 21-26, Regulamin Kredytu Hipotecznego Dom k.32-38 v., aneksy do umowy k.28-29, 30-31)

Pozwany Bank wystawił w dniu 30 listopada 2020 r. zaświadczenie, z którego wynika, że kredyt wypłacony został w łącznej kwocie 159.295,55 PLN, tj. 72.538,96 CHF.

Strona powodowa wezwała pozwany Bank do zwrotu kwoty wpłat jakich dokonała na poczet spłaty kredytu, w związku z faktem, iż nie istnieje stosunek prawny między stronami (umowa kredytu jest nieważna w całości ex tunc), a co najmniej bezskuteczna (w zakresie klauzul abuzywnych) co również ostatecznie prowadzi do jej nieważności (ponieważ umowa po eliminacji klauzul abuzywnych nie nadaje się do wykonywania).

Na dzień 1 grudnia 2020 roku powodowie spłacili na rzecz pozwanego, kwotę 178.513,63 złotych.

(**dowód:** zaświadczenie banku- potwierdzenie wypłaty środków wraz z historią zadłużenia za okres od dnia 20 lipca 2007 roku do dnia 1 grudnia 2020 roku **k.39-44**)

W dniu 21 stycznia 2021 roku powodowie złożyli reklamację bankowi i wnosili o zwrot nienależnie pobranej kwoty w wysokości 178.513,63 złotych w okresie od dnia 20 lipca 2007 roku do dnia 30 listopada 2020 roku z uwagi na nieważność umowy kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do (...).

(**dowód:** reklamacja powodów **k.45-49**)

W odpowiedzi na wezwanie pozwany Bank w piśmie z dnia 2 lutego 2021 roku poinformował, że żadne z postanowień umowy kredytu i Regulaminu nie jest abuzywne.

Kurs przeliczenia franka szwajcarskiego do złotego jaki jest stosowany w ciągu całego okresu trwania umowy kredytu, opiera się na wartościach rynkowych poddających się weryfikacji.

(**dowód:** pismo pozwanego z dnia 2 lutego 2021 roku **k.50**)

Zawarcie umowy zostało poprzedzone spotkaniami kredytobiorców z przedstawicielem banku, podczas których przeanalizowana została zdolność kredytowa powodów oraz przedstawiono im warunki kredytowania.

Kredytobiorcom została przedstawiona symulacja, która była skonstruowana w taki sposób, że nie wywołała obaw przed zaciągnięciem kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego.

Ponadto kredytobiorcy otrzymali rekomendację do zawarcia umowy kredytu indeksowanego do (...), w szczególności ze względu na niższą, w stosunku do kredytu nieindeksowanego do waluty obcej, wysokość raty kapitałowo - odsetkowej, co ostatecznie przekonało ich do zaciągnięcia kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego.

Przy zawieraniu umów kredytowych pracownicy pozwanego banku posługiwali się przygotowywanymi przez centralę standardowymi formularzami.

Pracownicy banku przechodzili szkolenia w jaki sposób prowadzić rozmowy z kredytobiorcami i udzielać informacji odnośnie tabel kursowych, ryzyka kursowego i spreadu walutowego.

(...) szczegółowych na temat kredytów udzielali doradcy klienta. Klient otrzymywał w pierwszej kolejności informację o kredycie złotówkowym, a następnie o kredycie w innej walucie. W czasie, gdy zawierana była przedmiotowa umowa kredytowa, była ogromna różnica między kredytem w PLN, a w (...), zarówno w zakresie wysokości raty, czy poziomu odsetek. Znacznie korzystniejszy, w tym także w zakresie ustalania zdolności kredytowej, był kredyt w (...).

Przed podpisaniem umowy klient miał możliwość zapoznania się z projektem umowy. Decyzje kredytowe były wcześniej analizowane przez analityków bankowych.

(**dowód:** nagranie audio-vidoe z dnia 29 października 2021 roku zeznania świadka M. R. 00:05:18- 00:14:23, 00:16:52-00:19:19 **k.176, 176 v., 177,)**

Powodowie byli zainteresowani kredytem złotówkowym z przeznaczeniem na zakup mieszkania.

Nie mieli świadomości, że wzrost kursu (...) spowoduje nie tylko wzrost raty odsetkowej, ale także kapitałowej. Przedstawiciele banku zapewniali, że frank szwajcarski jest stabilną walutą, że wahania kursu mogą być minimalne. Umowa kredytowa została także podpisana przez męża powódki D. C., córkę i zięcia.

Powodom nie przedstawiono dla porównania oferty kredytu złotówkowego, nie badano ich zdolności kredytowej dla takiego kredytu. Nikt z przedstawicieli banku nie tłumaczył powodom co to jest indeksacja, na czym polega ten mechanizm i jaki jest jego wpływ na umowę, wysokość zobowiązania kredytowego oraz wysokość rat kapitałowo-odsetkowych, podpisując umowę nie mieli wiedzy, że do rozliczania będą stosowane dwa różne kursy (...), tj. kurs kupna i kurs sprzedaży. Powodowie otrzymali przygotowany przez pozwany bank dokument umowy do podpisania, nie negocjowali indywidualnie żadnych postanowień umowy.

Pracownik Banku poinformował powodów, że kredyt indeksowany do waluty obcej jest dla nich najlepszym rozwiązaniem. Powodowie kierowali się zaufaniem do pozwanego jako podmiotu profesjonalnego.

W momencie zawierania umowy powodowie nie byli informowani, że oprócz marży i odsetek wynikających z umów bank będzie dodatkowo zarabiał ich kosztem na spreadzie walutowym.

Żadna osoba z banku udzielająca kredytów w ogóle nie wytłumaczyła powodom, że istnieje coś takiego jak spread walutowy ani nie zwracała uwagi powodów na odrębność kursów kupna i sprzedaży (...) oraz jednoczesny brak ich sztywnego powiązania chociażby ze średnim kursem NBP, ale pozostawiający bankowi swobodę jednostronnego kształtowania. Nie mieli świadomości, że wzrost kursu (...) spowoduje nie tylko wzrost raty odsetkowej, ale także kapitałowej.

(dowód: nagranie audio-video z dnia 29 października 2021 roku zeznania powódki D. C. 00:46: 26- 00:59:12 k.177 v., 178, 178 v., zeznania powoda H. C. 00:59:12-01:00:29 k.178 v., zeznania powoda M. Ć. 01:01:32-01:02:28 k.178 v., zeznania powódki A. Ć. 01:00:29-01:01:32 k.178 v.,)

Dokonując powyższych ustaleń faktycznych Sąd oparł się przede wszystkim na przedłożonych przez stronę powodową dokumentach, tj. umowy kredytowej oraz stanowiących jej integralną część załącznikach oraz zeznaniach powodów: D. C., H. C., M. Ć., A. Ć., które Sąd uznał za w pełni wiarygodne.

Sąd pominął natomiast zeznania świadka P. S., który nie brał udziału przy zawieraniu umowy kredytowej przez powodów i nie zna treści tej umowy, nie posiada wiedzy jakie obowiązki leżały po stronie osoby reprezentującej bank w spotkaniach z klientami w zakresie kredytów indeksowanych, nie zna przebiegu takich rozmów, nigdy nie pracował w kontakcie bezpośrednim z klientami. Przedstawił jedynie teoretyczną wiedzę odnośnie tego, jak powinna wyglądać procedura zawierania kredytów denominowanych. Świadek w/w opiniował wzorce umowy dotyczące kredytów indeksowanych. Dlatego też jego zeznania nie rzutowały na ostateczne rozstrzygnięcie Sądu. Sąd częściowo pominął dowód z zeznań świadka M. R., która przedstawiała wiedzę na temat tego jak wyglądało spotkanie z klientami podczas zawierania umowy kredytowej, nie pamiętała jak ostatecznie wyglądał wzorzec umowy, nie pamiętała samego przebiegu rozmowy z powodami, czy informowała powodów o ryzyku związanym z zaciąganym kredytem, czy powodowie negocjowali warunki umowy i czy taką możliwość mieli, czy zadawali pytania, czy zgłaszali zastrzeżenia, uwagi.

Sąd pominął wnioski dowodowe stron postępowania w pozostałym zakresie w tym wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, uznając iż dowód ten jest nieistotny dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Bezspornym jest, iż powodowie, działający jako konsumenci w rozumieniu art. 22¹ k.c., zawarli w dniu 10 lipca 2007 r. z (...) Bank S.A. (...) Oddział w Ł. z siedzibą w K. umowę kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do (...) na mocy której pozwany zobowiązał się oddać do dyspozycji strony powodowej środki pieniężne w walucie polskiej w kwocie 159.295,55 PLN.

W treści przedmiotowej umowy ustanowiono jako zabezpieczenia roszczeń m. in. hipotekę określoną w walucie kredytu, tj. w PLN.

Świadczenie banku zostało określone i wypłacone w walucie polskiej, zgodnie z treścią zawartej umowy, a następnie zostało odniesione do miernika wartości w postaci waluty obcej tj. franka szwajcarskiego (...), według nieokreślonego i niezawartego w treści umowy mechanizmu.

Integralną część umowy stanowi Regulamin.

Bank przy zawieraniu umowy posługiwał się przygotowanymi przez siebie wzorcami, które zawierały opcjonalne postanowienia w zakresie marży, oprocentowania, prowizji, zabezpieczeń. Powodowie nie negocjowali żadnych postanowień w zakresie umowy - było to niemożliwe. Podobnie jak zapisy w umowie, tak i załączniki do niej, które powodowie otrzymali w momencie podpisywania umowy nie były w żaden sposób z nimi uzgodnione czy objaśniane wcześniej.

Sąd podziela podniesiony przez powodów zarzut sprzeczności kredytu indeksowanego z właściwością (naturą) stosunku prawnego i zasadami współżycia społecznego.

W przedmiotowej umowie połączono stosunek prawny wynikający z art. 69 Prawa bankowego - regulacja umowy kredytu z klauzulą denominacyjną określoną w art. 358¹ § 2 k.c. Sprzeczne z właściwością - naturą stosunku zobowiązaniowego są zasady ustalania zobowiązania kredytobiorcy oraz zasady ustalania jego świadczenia.

Zasadnie wskazują powodowie, iż wprowadzenie denominacji do umowy kredytowej doprowadziło do umieszczenia w umowie elementów niedoregulowanych, nieweryfikowanych, co musi prowadzić do uznania tak skonstruowanej umowy za nieważną. W przedmiotowej umowie kredytowej, co podkreśla zasadnie strona powodowa, kwota kredytu dla pozwanego stanowi inną wartość i jest określona inną walutą niż kwota kredytu dla konsumenta. Kwota kredytu dla pozwanego jest określona nominalnie w (...) i znana w momencie podpisywania umowy. Kwota kredytu - zobowiązanie konsumenta została jedynie pośrednio uregulowana w umowie (poprzez odwołanie do kursu kupna (...) z tabeli kursowej banku), jest określona w (...), nie jest znana w momencie podpisania umowy oraz nie wyznacza realnego maksymalnego pułapu wysokości zobowiązania kredytobiorcy w zakresie kwoty kapitału. Ostateczna wartość majątkowa zobowiązania kredytobiorcy jest określona dopiero w chwili spłaty kredytu. W rzeczywistości zatem konsument nie zna wysokości swojego zobowiązania nie tylko w momencie podpisania umowy, ale także w momencie wypłaty transz kredytu i określenia kwoty zadłużenia w (...). Podanie kwoty zadłużenia w (...) nie oznacza bowiem, że konsument wiedział do czego jest zobowiązany. Mógł bowiem wykonywać to zobowiązanie jedynie przez zapłatę w PLN, która jest zmienna w czasie w zależności od kursu (...), ale też zależna od wyznaczonego przez bank kursu w Tabeli kursowej.

Wobec powyższego zasadne jest twierdzenie powodów, iż przedmiotowa umowa nie określa zobowiązania kredytobiorcy, rzeczywistej kwoty kredytu, waluty kredytu i zasad spłaty kredytu. Powoduje to, iż umowa o kredyt denominowany do (...) prowadzi do obejścia przepisów prawa bankowego, w szczególności art. 69 Prawa bankowego. Sancją za zawarcie umowy nieokreślającej wymaganego przez ustawodawcę minimum jest nieważność umowy.

Kolejnym argumentem uzasadniającym uznanie przedmiotowej umowy za nieważną jest zamieszczenie w jej treści postanowień zawierających niedozwolone klauzule umowne.

W umowie i regulaminie zawarto następujące zapisy:

-§ 1 ust. 1 umowy, który stanowi:

„Bank udziela Kredytobiorcy kredytu w kwocie (...) złotych polskich (...) indeksowanego kursem (...) Przy założeniu, że uruchomiono całość kredytu w dacie sporządzenia umowy równowartość kredytu wynosiłaby (...) (...), rzeczywista równowartość zostanie określona po wypłacie kredytu. Kredytobiorca oświadcza, iż jest świadomy ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego, w całym okresie kredytowania i akceptuje to ryzyko”,

- § 6 ust. 1 umowy, który stanowi:

„Bankowa Tabela kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem waluty, zwana Tabelą Kursów sporządzana przez merytoryczną komórkę Banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzania tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP, tabela sporządzana jest o godz. 16.00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy”,

- § 9 ust. 2 umowy, który stanowi:

„W dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłaconych środków będzie przeliczana do (...) według kursu kupna walut określonych w Tabeli Kursów- obowiązującego w dniu uruchomienia środków”,

-§ 10 ust. 3 umowy, który stanowi:

„Wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w (...) po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do (...) obowiązującego w dniu spłaty”.

-§ 14 ust. 3 umowy, który stanowi:

„Jeżeli Kredytobiorca, mimo upływu okresu wypowiedzenia, nie ureguluje należności, Bank w następnym dniu po upływie terminu wypowiedzenia, dokonuje przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów. (...)”

- § 16 ust. 4 regulaminu, który stanowi:

„W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej, Bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu dokonuje przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów. (...)”,

-§ 19 ust. 5 regulaminu, który stanowi:

„W przypadku kredytu indeksowanego w walucie obcej, kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz obowiązującym w Banku na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia wpływu środków”,

- § 21 ust. 5 regulaminu, który stanowi:

„W przypadku kredytu indeksowanego do obcej waluty prowizja za wcześniejszą spłatę, przeliczona jest według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia realizacji wcześniejszej spłaty”,

Powyższe postanowienia umowy pozwalają na dowolne kreowanie przez Bank udzielający kredytu wielkości zobowiązania, a także stanowią złamanie obowiązującej w prawie polskim zasady walutowości. Ocena zasadności powództwa w niniejszej sprawie wymaga oceny powyższych zapisów umowy zawierających klauzule przeliczeniowe w kontekście normy z art. 385¹ § 1 k.c.

Zgodnie z powyższym przepisem postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenie stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z zapisem § 2 powyższego przepisu jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

Powyzsza regulacja prawna winna być przy tym interpretowana w sposób zgodny z prawem wspólnotowym, tj. przede wszystkim z Dyrektywą Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. U. UE L 1993/95/29). Z art. 3 i 5 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, a także z pkt 1 lit j i l oraz pkt 2 lit. b i d załącznika do tej dyrektywy wynika, że „do celów przestrzegania wymogu przejrzystości zasadnicze znaczenie ma kwestia, czy umowa wskazuje w sposób przejrzysty powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty obcej, a także związek między tym mechanizmem, a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu, tak aby konsument mógł przewidzieć, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne”. Zwrot „w innych warunkach” oznacza, że w momencie zawarcia umowy, konsument powinien móc przewidzieć to, co będzie w momencie spłaty poszczególnych rat miesięcznych. Ocena świadomości konsumenta przy zawieraniu umowy jest możliwa jedynie w ramach kontroli incydentalnej, a wszelkie wątpliwości co do spełnienia przez bank wymogu przejrzystości powinny być interpretowane na korzyść konsumenta.

W świetle powyższych regulacji, aby określone postanowienie umowy mogło zostać uznane za „niedozwolone postanowienie umowne” (abuzywne, czy też nieuczciwe w rozumieniu dyrektywy 93/13), spełnione muszą zostać następujące warunki: 1) zawarcie umowy z konsumentem, 2) brak indywidualnego uzgodnienia postanowienia umownego, 3) postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, 4) postanowienie sformułowane w sposób jednoznaczny nie dotyczy „głównych świadczeń stron”.

Dokonując analizy łączącej strony umowy kredytowej w ocenie Sądu należy przyjąć, że z uwagi na to, iż w wykonaniu opisanej wyżej umowy nie doszło do transferu wartości dewizowych, umowy łączącej strony nie można określić, jako umowy o kredyt walutowy. Kredyt udzielony powodowi był kredytem denominowanym, przy czym cała kwota została wypłacona w walucie polskiej.

Pozwany przekazał powodowi kwotę w złotych polskich, tj. złotych 159.295,55 PLN stanowiącą równowartość określonej ilości franków szwajcarskich. Wartość ta była ustalona w odniesieniu do ceny franka szwajcarskiego obowiązującej w banku w dniu wypłaty kredytu. Powodowie mieli natomiast spłacać kredyt w złotych, według ceny sprzedaży franka szwajcarskiego, obowiązującej w banku w dniu wpłacenia konkretnej raty. Wartość kredytu wyrażona została w (...), natomiast wypłata kwoty kredytu nastąpiła w PLN. Włączenie do postanowień umowy kredytu klauzul waloryzacyjnych skutkowało tym, że wysokość zobowiązania powoda (wyrażonego w walucie polskiej) została zmodyfikowana innym miernikiem wartości, przelamując zasady takie, jak nominalizm i określoność świadczenia. Uruchomienie kredytu nastąpiło w złotych polskich według kursu kupna, natomiast spłata kredytu ustalana była w oparciu o kurs sprzedaży. Zdaniem Sądu, takie zastrzeżenie zawarte w umowie stanowi nadto rodzaj ukrytej prowizji banku. Kredytobiorca zaciągając i spłacając kredyt, nawet tego samego dnia i przy niezmiennym kursie waluty, zobowiązany byłby bowiem do spłaty wyższej kwoty, aniżeli pożyczylby. Przyjęte w umowie stron klauzule przeliczeniowe nie wskazywały przy tym obiektywnych czynników ustalania kursu walutowego.

Bezspornym jest przy tym okoliczność, że powodowie, zawierając umowę kredytową byli konsumentem według art. 22¹ k.c.

Z okoliczności zawarcia umowy wynika, iż postanowienia umowy zawierające mechanizm przeliczeniowy nie zostały indywidualnie uzgodnione z kredytobiorcą. Umowę zawarto jako ramową, z wykorzystaniem wzorca banku. Sporne klauzule nie były przedmiotem negocjacji. Tymczasem kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny

z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, rozumiane, jako nieusprawiedliwiona dysproporcja praw i obowiązków.

Zachowania stron stosunku prawnego, także w fazie poprzedzającej zawarcie umowy, powinny zaś uwzględniać takie wartości, jak: uczciwość, zaufanie, lojalność, rzetelność. Im powinny odpowiadać postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta. Cytowane wyżej klauzule nie pozwalają na realizację takich wartości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 26 lipca 2017r., I ACa 143/17).

Sąd podziela przy tym w pełni argumentację zawartą w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2019r. w sprawie II CSK 19/18, gdzie Sąd Najwyższy wskazał, iż: „przyjmuje się, że postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, jeżeli kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy, słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie spodziewać się, iż konsument ten przyjąłby takie postanowienie w drodze negocjacji indywidualnych. Natomiast w celu ustalenia, czy klauzula rażąco narusza interesy konsumenta, należy wziąć przede wszystkim pod uwagę, czy pogarsza ona jego położenie prawne w stosunku do tego, które, w braku odmiennej umowy, wynikałoby z przepisów prawa, w tym dyspozytywnych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r., III CZP29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2). **Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję, na niekorzyść konsumenta praw i obowiązków wynikających z umowy, skutkujące niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelne traktowanie** (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, nie publ., z dnia 15 stycznia 2016 r., I CSK 125/15, OSNC -ZD 2017, nr 1, poz. 9; z dnia 27 listopada 2015 r., I CSK 945/14, nie publ., z dnia 30 września 2015 r., I CSK 800/14, nie publ., z dnia 29 sierpnia 2013 r. I CSK 660/12, nie publ.). Sporna umowa kredytowa została zawarta przed zmianą ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r., poz. 2187) dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. (Dz. U. Nr 165, poz.984), którą wprowadzono uregulowania, iż umowa o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu (art. 69 ust. 2 pkt 4a pr. bank.) oraz, że w przypadku takich umów kredytu, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych bezpośrednio w tej walucie (art. 69 ust. 3 pr. bank.).

W kredycie denominowanym kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej, a zostaje wypłacona w walucie krajowej według klauzuli umownej opartej na kursie kupna waluty obcej obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu, zaś w przypadku kredytu indeksowanego, kwota kredytu jest podana w walucie krajowej, ale zostaje przeliczona na walutę obcą według klauzuli umownej opartej również na kursie kupna tej waluty obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu. W obu rodzajach kredytu kredytobiorca jest zobowiązany spłacać raty w walucie krajowej na podstawie klauzuli przeliczeniowej zgodnie z bieżącym kursem sprzedaży waluty obcej określonym przez bank- kredytodawcę. W orzecznictwie Sądu Najwyższego w odniesieniu do kredytów zawieranych przed tą nowelizacją prawa bankowego zostało już wyjaśnione, że dopuszczalne jest zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej, z tym że tego rodzaju zastrzeżenie dotyczy wyłącznie sposobu wykonania zobowiązania, a zatem nie powoduje zmiany waluty wierzytelności (por. wyrok z dnia 25 marca 2011 r., IV CSK 377/10, nie publ. oraz z dnia 29 kwietnia 2015 r., V CSK 445/14, nie publ.). Jednak mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. (por. wyrok z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, nie publ.). Do celów przestrzegania przez przedsiębiorcę w stosunku do konsumenta wymagania przejrzystości zasadnicze znaczenie ma to, czy umowa wskazuje w sposób jednoznaczny powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty, tak by konsument mógł przewidzieć, na podstawie transparentnych i zrozumiałych kryteriów, wynikające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne (zob. uzasadnienie wyroku

Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 30 kwietnia 2014 r., nr C-26/13, sprawa Árpád Kásler, Hajnalka Káslerné Rábai przeciwko OTP Jelzálogbank Zrt). Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy indeksacja prowadząca do zmiany wysokości świadczenia zobowiązanego stanowi w istocie wariant waloryzacji sądowej, mają zatem zastosowania do niej przesłanki określone w art. 358¹§ 3 k.c. nakazujące rozważenie interesów stron i zasad współzycia społecznego w określaniu zmiany wysokości umownego świadczenia (por. uzasadnienie wyroku z dnia 1 marca 2017r., IV CSK 285/16, nie publ.).”

W ocenie Sądu nie można uznać za zgodnego z wymogami dobrej wiary **postanowienia umowy stanowiącego podstawę do obciążenia ryzykiem kursowym kredytobiorcę**, jeżeli taki kredytobiorca poprzez treść projektu umowy: nie został uświadomiony, że ze skorzystaniem z kredytu wiąże się nieograniczone i nieprzewidywalne ryzyko kursowe, które może doprowadzić do sytuacji, gdy spłata kredytu będzie przerastać możliwości ekonomiczne kredytobiorcy; nie zapoznał się z symulacją obrazującą wzrost kosztów obsługi spłaty kredytu i samego zadłużenia kredytowego w sytuacji silnej deprecjacji złotówki i wzrostu oprocentowania, aby mógł sobie uświadomić – w oparciu o konkretne liczby i kwoty – jakie grozić mu będzie zadłużenie oraz koszty obsługi spłaty kredytu w przypadku „zmaterializowania się” ryzyka kursowego.

Treść łączącej strony umowy nie spełnia powyższych wymogów.

Rażące naruszenie interesów konsumenta wynika natomiast przede wszystkim z nierównomiernego rozłożenia ryzyka kursowego, przejawiającego się w przerzuceniu praktycznie całego ryzyka na pozwanego jako kredytobiorcę, co było generowane przez klauzule wyliczające należności. Na skutek tych postanowień wymagalna należność powodów została uzależniona od bieżącego kursu (...). **Powodowie zostali wystawieni na nieograniczone ryzyko kursowe, podczas, gdy ryzyko kursowe Banku, gdyby nawet nie zabezpieczył się przed nim, co najwyżej teoretycznie ograniczało się do spadku kursu (...)/PLN do poziomu zerowego.**

W świetle przedstawionej powyżej argumentacji należy wskazać, iż o niedozwolonym charakterze Klauzul Przeliczeniowych świadczy nie tylko arbitralne prawo Banku do ustalania przez siebie kursów (...)/PLN, ale przede wszystkim przerzucenie na powoda ryzyka kursowego, o którego potencjalnych negatywnych skutkach i ich skali oraz prawdopodobieństwie wystąpienia, powód nie został uświadomiony przez Bank.

Umowa kredytu zawarta pomiędzy kredytobiorcami, a pozwanym na podstawie wzorca umownego stosowanego przez bank zawierała klauzule umowne dotyczące indeksacji kredytu do (...), **§ 6 ust. 1 umowy, § 9 ust. 2 umowy, § 10 ust. 3 umowy, § 16 ust. 4 regulaminu, § 19 ust. 5 regulaminu, § 21 ust. 5 regulaminu**, określające klauzule przeliczeniowe i są niedozwolonymi postanowieniami umownymi w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Wobec powyższego należy rozważyć, jaki skutek dla ważności umowy ma wyeliminowanie powyższych klauzul przeliczeniowych, czy łącząca strony umowa kredytowa pozbawiona klauzul waloryzacyjnych może nadal skutecznie funkcjonować w obrocie. Odwołując się do orzecznictwa (...), w tym wyroku z dnia 3 października 2019r. w sprawie C-260/18 (K. D. i J. D. przeciwko Raiffeisen Bank, pkt 59-61) należy wskazać, iż zgodnie z dotychczasową linią orzecznictwa, uzupełnienie umowy o postanowienia wywodzone z ogólnych reguł prawa cywilnego jest niedopuszczalne. Wypełnienie luki powstałej po eliminacji nieuczciwych postanowień umownych jest możliwe tylko i wyłącznie, gdy zostaną spełnione kumulatywnie następujące warunki: brak uzupełnienia umowy prowadzi do upadku całej umowy, upadek umowy byłby niekorzystny dla konsumenta, istnieją przepisy dyspozytywne, które określają, jaki sposób ustawodawca uznał za modelowe ukształtowanie praw i obowiązków stron danego stosunku prawnego, a uregulowanie takie korzysta z domniemania uczciwości.

W ocenie Sądu przedmiotowa umowa kredytowa pozbawiona mechanizmu indeksacji jest umową, która nie może nadal skutecznie funkcjonować w obrocie. Podzielając argumentację zawartą w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019r. (V CSK 382/18), należy wskazać, iż zastrzeżone w umowie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej klauzule kształtujące mechanizm indeksacji, określają główne świadczenie kredytobiorcy.

Indeksacja jest elementem przedmiotowo istotnym dla tego rodzaju umów.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, zaś kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W ocenie Sądu zasadnym jest przyjęcie, że opisane wyżej klauzule waloryzacyjne (odniesienie do innej waluty) i tzw. spready (różne kursy tej waluty) „określają główne świadczenia stron” umowy kredytu bankowego (indeksowanego) w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Odnoszą się one bowiem bezpośrednio elementów przedmiotowo istotnych umowy kredytu bankowego. Odwołując się do argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu przywołanego powyżej orzeczenia Sądu Najwyższego o zaniknięciu ryzyka kursowego można mówić, gdy na skutek eliminacji niedozwolonych klauzul kształtujących mechanizm indeksacji, dojdzie do przekształcenia kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej w zwykły (tzn. nieindeksowany) kredyt złotowy, oprocentowany wg stawki powiązanej ze stawką LIBOR. Jednakże tak daleko idące przekształcenie umowy prowadzi do powstania umowy o odmiennej istocie i charakterze. Oznacza to, że **po wyeliminowaniu klauzul indeksacyjnych, utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością.**

Stwierdzenie abuzywności postanowień umownych powoduje zatem, w ocenie Sądu, że przedmiotowa umowa jest nieważna ex tunc i ex lege. Eliminacja ze stosunku prawnego postanowień uznanych za abuzywne prowadzi bowiem do zniweczenia całego stosunku prawnego.

Wobec stwierdzenia nieważności umowy powyżej wskazanej powyższe żądanie należało uznać za w pełni zasadne.

Sąd nie podziela **podniesionego przez pozwanego zarzutu zatrzymania**. Zarzut zatrzymania jest oświadczeniem materialnoprawnym i nie można składać go „pod warunkiem” bądź jako „ewentualne” czy „na wypadek” uwzględnienia takiego czy innego roszczenia przez Sąd. Nie można składać oświadczeń materialnoprawnych „na wypadek”. Tutaj oświadczenie strony pozwanej winno być kategoryczne: albo składa zarzut zatrzymania (i uznaje powództwo) albo tego nie czyni. W zakresie niedopuszczalności oświadczenia o charakterze warunkowym, wskazać należy na bogate orzecznictwo potwierdzające przedstawione powyżej stanowisko, w tym m.in. w: Wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z 27.01.2021 r. (XII C 427/19) - nie publ.

Należy zauważyć, że wierzytelność pozwanej - o ile w ogóle istnieje - nie jest wymagalna. Strona pozwana nie podjęła żadnej czynności, która miałaby doprowadzić do postawienia w stan wymagalności swojego roszczenia.

W szczególności pozwana zaniechała wezwania powodów do zapłaty ani też nie wytoczyła powództwa wzajemnego.

O braku zasadności podniesionego zarzutu zatrzymania może świadczyć również fakt chociaż co do tego jest spór w orzecznictwie, że umowa kredytu nie jest umową wzajemną. Umowa kredytu to czynność prawna konsensualna, dwustronnie zobowiązująca, odpłatna, ale nie wzajemna. **W takim wypadku w ogóle nie może być mowy o skutecznym podniesieniu zarzutu zatrzymania.**

W orzecznictwie istnieją spory co do takiej kwalifikacji umowy kredytu (wyrok SO w Warszawie z 30 grudnia 2020 r., XXV C 2125/18, nie publik., wyrok SN z 7 marca 2014 r., IV CSK 440/13), w których uznano umowę kredytu za wzajemną oraz wyrok SA w Warszawie z 30 grudnia 2019 r., I ACa 697/18, wyrok SA w Warszawie z 6 marca 2020 r., I ACa 367/19, (...) wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 30 kwietnia 2020 r., I ACa 55/20, wyrok SO w Krakowie z 20 października 2020 r., II Ca 1450/20, nie publik., w których uznano, że umowa kredytu nie posiada wzajemnego charakteru), jak i toczone w doktrynie (por. przykładowo poglądy prof. dr hab. J. P., który zdaje się uważać, że umowa kredytu ma charakter wzajemny, dr hab. G. T., który wskazuje, że umowa kredytu jest umową wzajemną, prof. dr hab. J. L., która zajmuje stanowisko przeciwne).

Na kanwie powyższego należy stwierdzić, **że zarzut podniesiony przez pozwanego nie może zostać uznany za skuteczny.**

Sąd nie podzielił stanowiska pozwanego odnośnie zarzutu dotyczącego nadużycia przez stronę powodową prawa zgodnie z art. 5 k.c., zarzut ten jest bezzasadny. Nie można zgodzić się ze stanowiskiem pozwanego jakoby kredyt zaciągnięty przez powodów był kredytem walutowym. **Bank nie miał podstaw prawnych do ustalenia kwoty kredytu w walucie (...) w sytuacji, w której faktycznie, na podstawie zapisów umownych, kredyt miał być wypłacony i spłacany w walucie polskiej.**

Powodowie mają interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności łączącej ich z pozwanym umową kredytowej.

Powodowie mają przy tym świadomość skutków prawnych i finansowych stwierdzenia nieważności umowy. Strony łączy bowiem stosunek prawny o charakterze długoterminowym, który nie został jeszcze, zgodnie z jego treścią wykonany. Stwierdzenie nieważności umowy przesądza w sposób ostateczny o braku obowiązku spełniania świadczeń na rzecz banku w przyszłości, daje zatem podstawę do zaprzestania spłaty kolejnych rat kredytu. Ustalające orzeczenie Sądu usuwa więc wątpliwości co do istnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy i zapobiega dalszemu sporowi o roszczenia Banku wynikające z umowy. Stwierdzenie nieważności umowy ma zatem istotny wpływ na zakres dalszej odpowiedzialności powoda jako kredytobiorcy, co przesądza o istnieniu interesu prawnego.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 189 k.p.c. orzekł jak w wyroku, a mianowicie stwierdził, iż umowa kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do (...) zawarta w dniu 10 lipca 2007r. pomiędzy powodami H. C., D. C., M. Ć. i A. Ć., a pozwanym (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w K. jest nieważna w całości.

Uznanie Klauzul Przeliczeniowych za postanowienia niedozwolone skutkuje uznaniem łączącej strony umowy za nieważną i koniecznością rozliczenia świadczeń wzajemnie spełnionych przez strony.

Skutkiem uznania spornej umowy za nieważną jest obowiązek zwrotu przez obie strony tego, co sobie nawzajem świadczyły wobec odpadnięcia podstawy prawnej świadczenia – art. 410 k.c.

Na dzień 1 grudnia 2020 roku powodowie spłacili na rzecz pozwanego, kwotę 178.513,63 złotych. Powodowie dochodzą jedynie części powyższej kwoty pobranej przez pozwaną w okresie od dnia 30 maja 2011 roku do dnia 1 grudnia 2020 roku, tj. 135.767,61 złotych.

Powództwo obejmuje żądanie zwrotu nienależnych świadczeń w postaci kwoty 135.767,61 zł (sto trzydzieści pięć tysięcy siedemset sześćdziesiąt siedem złotych 61/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 3 lutego 2021 roku do dnia zapłaty.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481§ 1 k.c., tj. od dnia następnego od dnia udzielenia odpowiedzi przez bank, tj. od dnia 3 lutego 2021 roku .

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., zasądzając od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę poniesionych przez nich kosztów procesu w łącznej wysokości 6.468,00 zł, w tym: 1.000 zł z tytułu opłaty sądowej od pozwu oraz 5.468,00 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego wraz z opłatami skarbowymi od pełnomocnictwa.

SSO Renata Lech

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować zwrot akt w kontrolce terminowości sporządzania uzasadnień;
2. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron;

Dnia 10 stycznia 2022 roku

SSO Renata Lech